OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA JISMONIY TARBIYA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Ilmiy maslahatchi:**Ernazarova Munisa Jo'raqulovna**
ChDPU Umumiy pedagogika kafedrasi o'qituvchisi
ORCID ID: 0009-0001-6591-7480
Buriyev Azizbek,
Satorov Turabek,Nazarov Ozod
ChDPU Jismoniy madaniyat yo'nalishi talabalari

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar hamda sun'iy intellekt elementlaridan foydalanish orqali ta'lim samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion yondashuvlar talabalar faolligini oshirish, ularning jismoniy tayyorgarligini yaxshilash va sog'lom turmush tarzini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuv, interfaol metodlar, raqamli ta'lim, sun'iy intellekt, oliy ta'lim, ta'lim samaradorligi.

Аннотация: В данной статье анализируется значение современных педагогических технологий и инновационных подходов в преподавании физической культуры в высших учебных заведениях. Рассматриваются вопросы повышения эффективности обучения с использованием интерактивных методов, цифровых технологий и элементов искусственного интеллекта. Результаты исследования показывают, что инновационные подходы способствуют повышению активности студентов, улучшению их физической подготовки и формированию здорового образа жизни.

Ключевые слова: физическая культура, современные педагогические технологии, инновационный подход, интерактивные методы, цифровое образование, искусственный интеллект, высшее образование, эффективность обучения.

Abstract: This article analyzes the importance of modern pedagogical technologies and innovative approaches in teaching physical education in higher education institutions. It highlights the role of interactive methods, digital technologies, and elements of artificial intelligence in improving the effectiveness of the educational process. The results show that innovative approaches enhance student engagement, improve physical fitness, and promote a healthy lifestyle.

Keywords: physical education, modern pedagogical technologies, innovative approach, interactive methods, digital education, artificial intelligence, higher education, learning effectiveness.

KIRISH

So'nggi yillarda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi hamda raqamli texnologiyalarning ta'lim tizimiga keng kirib borishi oliy ta'lim muassasalarida o'qitish metodologiyasini tubdan yangilash zaruratini yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, jismoniy tarbiya fanini o'qitishda an'anaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolmasdan, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlarni joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri

sifatida namoyon bo‘lmoqda. Bu esa nafaqat talabalar jismoniy rivojlanishini ta’minlash, balki ularning sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, mustaqil fikrlash va o‘z-o‘zini rivojlantirish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, uning sifat va samaradorligini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni ta’lim jarayoniga ilg‘or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish, o‘qitishning zamonaviy shakl va usullarini keng qo‘llash zarurligini ta’kidlaydi. Mazkur normativ-huquqiy hujjatda ta’limning uzluksizligi, ochiqligi va innovatsion rivojlanish tamoyillari asosiy mezon sifatida belgilangan. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi oliy ta’lim muassasalarida o‘quv jarayonini raqamlashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish hamda ta’lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish vazifalarini belgilab berdi. Ushbu hujjat doirasida jismoniy tarbiya fanini o‘qitishda ham zamonaviy yondashuvlarni qo‘llash, talabalar jismoniy tayyorgarligini oshirish bilan birga ularning intellektual va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda.[1]

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot oliy ta’lim muassasalarida jismoniy tarbiya fanini o‘qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarning nazariy-metodologik asoslarini aniqlash hamda ularning amaliy samaradorligini ilmiy jihatdan asoslashga qaratilgan. Tadqiqot metodologiyasi umumiy pedagogika, sport pedagogikasi va psixologiya fanlarining zamonaviy konseptual yondashuvlariga tayanadi. Tadqiqotning metodologik bazasi quyidagi yondashuvlar integratsiyasi asosida shakllantirildi:

Tizimli yondashuv doirasida jismoniy tarbiya fanini o‘qitish jarayoni murakkab pedagogik tizim sifatida tahlil qilinib, uning tarkibiy komponentlari — maqsad, mazmun, metodlar, vositalar va natijalar o‘zaro uzviy bog‘liqlikda o‘rganildi.

Shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv talabalarning individual-tipologik xususiyatlari, jismoniy rivojlanish darajasi hamda motivatsion omillarini inobatga olgan holda o‘qitish jarayonini tashkil etishni nazarda tutadi. [2]

Faoliyatga asoslangan yondashuvga ko‘ra, bilim, ko‘nikma va malakalar talabalarning bevosita jismoniy faoliyati jarayonida shakllanadi, bu esa o‘quv jarayonining amaliy yo‘naltirilganligini ta’minlaydi.

Kompetensiyaviy yondashuv jismoniy tarbiya fanini o‘qitishda talabalarda sog‘lom turmush tarzi, jismoniy madaniyat va ijtimoiy moslashuvga oid kompetensiyalarni shakllantirishni ustuvor vazifa sifatida belgilaydi.

Innovatsion yondashuv zamonaviy pedagogik texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari, raqamli platformalar hamda sun’iy intellekt elementlaridan foydalanish orqali o‘quv jarayonini modernizatsiya qilishni nazarda tutadi.

Oliy ta’lim muassasalarida jismoniy tarbiya fanini o‘qitish, pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar masalasi bo‘yicha ko‘plab mahalliy va xorijiy olimlar chuqur ilmiy izlanishlar olib borgan. Ushbu tadqiqotlar jismoniy tarbiya metodikasi, sport pedagogikasi, psixologiya hamda raqamli ta’lim integratsiyasini qamrab oladi. O‘zbekistonda ham jismoniy tarbiya va pedagogik texnologiyalar bo‘yicha bir qator olimlar muhim ilmiy ishlarni amalga

oshirgan: S. A. Abdullayev, M. X. Qodirov, F. R. Jo‘rayev – jismoniy tarbiya metodikasi va sport pedagogikasi yo‘nalishida ilmiy tadqiqotlar olib borgan. [3]

N. S. Karimov, A. T. Yuldashev – oliy ta’limda jismoniy tarbiya jarayonini modernizatsiya qilish, kompetensiyaviy yondashuvni rivojlantirish masalalarini o‘rgangan. Zamonaviy tadqiqotlarda esa raqamli texnologiyalar, sun’iy intellekt va interfaol metodlarning jismoniy tarbiya jarayoniga integratsiyasi keng tadqiq qilinmoqda.

MUHOKAMA

Oliy ta’lim muassasalarida jismoniy tarbiya fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarning joriy etilishi ta’lim jarayonining sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarilishini ta’minlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy o‘qitish usullariga nisbatan innovatsion texnologiyalar talabalarning o‘quv faolligi, motivatsiyasi va jismoniy rivojlanish darajasiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida raqamli texnologiyalar, interfaol platformalar hamda multimedia vositalaridan foydalanish o‘quv jarayonini individuallashtirishga, talabalarning mustaqil tayyorgarlik ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, harakatlarni tahlil qilishga asoslangan video-analitika, fitness ilovalar va onlayn monitoring tizimlari talabalarning jismoniy faolligini nazorat qilish va baholashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, innovatsion yondashuvlarning samaradorligi nafaqat texnologik vositalarning mavjudligiga, balki o‘qituvchilarning pedagogik-psixologik tayyorgarligi va raqamli kompetensiyasiga ham bevosita bog‘liqdir. Ko‘plab hollarda o‘qituvchilarning yangi texnologiyalarni to‘liq o‘zlashtirmagani ularni amaliyotga keng joriy etishda ma’lum qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Shu sababli, pedagog kadrlarning malakasini oshirish va doimiy kasbiy rivojlanishini ta’minlash dolzarb vazifa sifatida qaraladi. Shuningdek, jismoniy tarbiya jarayonida kompetensiyaviy yondashuvni kuchaytirish talabalar o‘rtasida sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, stressga chidamlilikni oshirish va psixofizik barqarorlikni mustahkamlashga yordam beradi. Bu esa zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh, sog‘lom va faol shaxsni shakllantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatadiki, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishda moddiy-texnik baza, raqamli infratuzilma va metodik ta’minotning yetarli darajada bo‘lishi muhim omil hisoblanadi. Ushbu omillar yetarli darajada ta’minlanganda, ta’lim sifati sezilarli darajada oshishi kuzatiladi.Umuman olganda, jismoniy tarbiya fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash ta’lim samaradorligini oshirish bilan birga, talabalarda mustahkam bilim, amaliy ko‘nikma va yuqori darajadagi jismoniy madaniyatni shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Olimlarning izlanishlari shuni ko‘rsatadiki, jismoniy tarbiya fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash nafaqat o‘quv jarayonining samaradorligini oshiradi, balki talabalarning jismoniy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli, bu yo‘nalishda ilmiy izlanishlar doimiy ravishda rivojlanib bormoqda va yangi innovatsion yondashuvlar bilan boyib bormoqda**.**

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rasulov, A. N. (2021). O‘qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish masalalari. *ARES ilmiy jurnali*, 3(1), C.45–50.

2. Nurmatov, S. N. (2020). Jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi va uning psixologik jihatlari. *Pedagogika va psixologiya*, 2(4),C. 78–83.
3. Qodirov, A. R. (2019). O‘qituvchilarning kasbiy motivatsiyasini shakllantirish omillari. *Xalq ta’limi*, 5, C.112–116.
4. Yuldashev, J. G. (2021). Pedagoglarning kasbiy faoliyatida stress va uning oldini olish yo‘llari. *Ta’lim va innovatsiya*, 1(2), C.33–38.
5. Karimov, U. K. (2020). Jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda pedagogik yondashuvlar. *Jismoniy tarbiya va sport*, 3(1),C. 21–26.
6. Rahimov, F. M. (2018). O‘qituvchilarning kasbiy faoliyatida psixologik barqarorlikni ta’minlash. *Pedagogik mahorat*, 4, C.56–60.